

„Szabadság és felelősség” a jogalkotás és a jogalkalmazás tükrében

2018. április 24.

Dr. Darák Péter megnyitója

Tisztelt Elnök Úr, tisztelt Miniszter Úr, tisztelt Alkotmánybíró Asszonyok és Urak!
Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az alkotmányos dialógus feladata a jogalkotás és jogalkalmazás körforgásának, a tapasztalatok újrahasznosításának biztosítása. Fontos kérdés a magánszféra: e törvényi tartalomnak van egy gazdasági alapja, amelyre részletesen szeretnék kitérni, ez pedig a tulajdon szabadsága.

A jogtudósok ritkán tesznek fel igennel vagy nemmel megválaszolható kérdéseket. 2016 szeptemberében a regensburgi székhelyű Kelet-európai Jogi Intézetben megtartott konferencián mégis ilyen végletes kérdést tettek fel: „Sikerült-e az átalakulás? Tulajdon és tulajdoni rend a posztoszocialista Európában” címmel.

Ahogy a konferenciakötet záró rezüméje is megfogalmazta, kevesen adtak a kérdésre egyértelmű választ. Mégis érdekes a tulajdonvédelem több száz éves távlatából vizsgálni a kérdést. Manssen professzor a konferenciáról írt összefoglalójában rámutat a dologi jog állandóságára, és hogy e jelenség megfigyelhető a kelet-európai államok jogfejlődésében is. Ugyanakkor megmaradtak a szocializmus gyökerei is, ennek példaként említi az Orosz Föderáció alkotmányát, amely egyenlő védelemben részesíti a magántulajdont, az állami tulajdont és a kommunális tulajdont. Ez szembemegy a német alkotmányjogi gondolkodással, amely szerint az alkotmányjogi garanciák feladata kizárólag a magánszemélyek vagyoni értékeinek védelme az állami beavatkozással szemben.

Milyen szerepet játszott az átalakulásban a jogbiztonság? Erős igény mutatkozott a jogintézmények törvényi szabályozására, és kétségek övezték a bírói kar jogfejlesztő tevékenységét. Ellenpéldaként említi a szerző Németországot, ahol bizonyos jogterületeket – például a hitelbiztosítéki jogot – nem lehet csupán a törvényeket elolvasva megérteni, mert számos jogintézményt a bírói gyakorlat alakított ki és hagyott jóvá. Nem kis áthallása van a szerző következő megállapításának: a bírói jogfejlesztés feltételei a jól képzett bírói kar, a jogtudománnyal való együttműködés és a hatékony jogorvoslati rendszer. Ha kétséges, hogy ezek maradéktalanul megvannak, akkor helyesebb a jogbiztonság érdekében lemondani a jogfejlesztésről.

Nos, e gondolatmenetet folytatva arról szeretném meggyőzni a tisztelt kollégákat, hogy Magyarországon nem kell lemondanunk a jogfejlesztésről, mert a bírói kar olyan formában és eszközökkel fejleszti a jogot, amely mindenkinek hasznára válik.

A Kúria Polgári Kollégiumának tegnapi ülésén két joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét is elfogadták; állításomat ezekből az összefoglaló véleményekből vett példákkal szeretném alátámasztani.

A társasházi jogvitákkal foglalkozó joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményének 12. pontjában a hétköznapi gyakorlat számára igen fontos kérdéseket vizsgál: milyen eljárási

szabálysértések eredményezhetik a társasházi közgyűlési határozat érvénytelenségét? És vajon a felsorolt eljárási szabálysértések automatikusan vezetnek-e érvénytelenséghez, avagy bírói mérlegelésnek van helye? A csoport állásfoglalása szerint eljárási szabálysértések esetén helye van a bírói mérlegelésnek. A másik kérdéskör vizsgálata szintén a napi gyakorlatot segíti: vajon mely anyagi jogi jogsértések vezetnek a határozat érvénytelenségéhez? Van-e helye bírói mérlegelésnek? A vélemények megoszlottak, a joggyakorlat-elemző csoport azt az álláspontot fogadta el, hogy a tényállás tisztázása szükségessé teheti a bírói mérlegelést.

A jegyző birtokvédelmi eljárását vizsgáló joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményének 41. oldalán olvashatjuk, hogy a jegyző időnként jogkérdésekben is állást foglal, ennek egyik leggyakoribb esetcsoportját a szomszédjogi jogviták alkotják, miután a birtokvédelmi kérelmek háttérében, sok esetben szomszédjogi viták állnak. A birtokvédelmet sokszor megnehezíti a birtok fogalmának értelmezése a bírói gyakorlatban.

A joggyakorlat-elemző csoport – támogatva a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettes törekvéseit – fontosnak tartja a jegyzők e téren való szakmai erősítését és segítségét a birtokvitát eldöntő szakszerű döntéshozatalban. Ennek érdekében a csoport az eljárási keretek pontosítására a jogalkotó felé több javaslatot is tett. Így többek között indokoltnak tartja megteremteni annak lehetőségét, hogy a felek a jegyző előtti birtokvédelmi eljárásban egyezséget kössenek. A hatályos jogszabályok nem rendezik azt a kérdést, amikor az arra jogosult a betérjesztett kérelmét az eljárás során visszavonja. A joggyakorlat-elemző csoport álláspontja szerint e kérdés önálló szabályozása látszik indokoltnak. Egyértelmű rendezést igényel az a jogszabályi rendelkezés, amely szerint a „jegyző gondoskodik a végrehajtásról” – a csoport javaslata szerint azzal a tartalommal, hogy a „gondoskodik” kifejezés magában foglalja a végrehajtás elrendelését és foganatosítását is, azaz a jegyző maga hajtja végre a döntéseit. Szükséges továbbá a társasház perbeli jogképességének kibővítése azokban az esetekben, amikor a birtokvita nem vagy nem kizárólag a közös tulajdonban álló ingatlanrészt érinti.

Azt gondolom, hogy a fenti példák jól mutatják, hogy az elmúlt években kialakult a magyar jogrendszer működésének rendszerezett megfigyelése, amely kiindulópontja lehet az alkotmányos dialógusnak.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!